

وَالرَّكْبُ اسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَوْ تَوَاعَدْتُمْ لِاخْتِلَافْتُمْ فِي

۽ تجارتي قافلو توهان جي هيٺين پاسي هو، ۽ جيڪڏهن توهان لڙائي جو وقت مقرر ڪريو ته مقرر وقت کان

الْبَيْعِ وَلَكِنْ لِّيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِّبِهِ لَكَ

پوئتي رهجي ويو ها، انهي لاء الله ڪري ڏيکاري ها اهو ڪم جيڪو کيس ڪرڻو آهي، ان لاء ته

مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَحْيَىٰ مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ وَإِنَّ

جيڪو چاهي ڪافر ٿئي حجت سان ۽ جيڪو چاهي مسلمان ٿئي ، ۽ پيشڪ

اللَّهُ لَسِيْعٌ عَلِيمٌ ۖ إِذْ يُرِيكَهُمُ اللَّهُ فِي مَنَامِكَ قَلِيلًا ط

اللہ تعالیٰ ہندوڑ چاٹندڑ آھی . ۰ تو ہاں یاد کرو جہاں اللہ بھیجی رسول کی خواب پر کافر توڑا کری دیکارہا،

وَلَوْ أَمَرَكُمْ كَثِيرًا مِّنَ الضَّلَالَةِ لَأَبَوْا أَن يُغِيثُوا بِأَيْدِيهِمْ إِلَى الْفَسَادِ وَلَتَنَازَعْتُمْ فِي

ۛ جيڪڏهن توهان کي انهن جو لشڪر گھڻو ڪري ڏيکاري ها ته توهان جا حوٽلا گھٽ ٿين ها ۛ توهان پاڻ ۛ جهاد جي

الْأَمْرُ وَلَكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٣٣﴾

معاملی پر اختلاف کرو یا پر اللہ (توہان کی) سلامت رکھو۔ بیشک اللہ دین جی رانرن کی چاٹندڙ آھی۔

وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ التَّقِيْتُمْ فِي آعْيُنِكُمْ قَلِيلًا وَيُقَلِّلُكُمْ

۽ جنهن وقت الله توهان کي ڪافرن جي لشڪر مقابلي وقت ٿور ٿور ڪري ڏيکارو ۽ توهان وري اهن جي نظرن ۾

فِي أَعْيُنِهِمْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا ^ط وَإِلَى اللَّهِ

نُورًا تَدْسُقُ ۖ تَيَّأَيَا، اِنْ لَّا عَزَّةَ اللّٰهُ كَرِيْهُنَّ يَكْرِيْ اِهْوَاكُمْ حِيْثُ كُنْتُمْ اَهْلًا، عِيسَى

تَرْجِعُ الْأُمُورَ^ع يَٰ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا الْقِيَتُمْ فِئَةً

ڪم الله جي حڪم ٿاين ٿا. اي مومنو! توهان جڏهن ڪافرن جي لشڪر کي سامهون ٿيو ته

فَاتَّبِعُوا وَادْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٢٥﴾

ہوے ثابت قدم رہو یہ اللہ جو ذکر زیادہ کریں گے یقیناً توہان کامیاب بنیں گے۔

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ

ۛ الله ۛ الله جي رسول جي فرمانبرداري ڪر ۽ پاڻ ۾ اختلاف ڪريو ۽ توهانجا حولا گهٽ ٿيندا ۽ توهانجي قوت گهٽ

وَأَصْبِرْ وَاتَّقِ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٦٦﴾ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ

يٰ وَيٰ وَيٰ تُوْهَانُ صَبْرُكِرِيُوْ، بِيْشَكُ اِلٰهُ صَبْرُكَنْدَرَن سَا نَ گَزْ اَمِي. ۞ تُوْهَانُ اِنْعَن مَانْهَن اِنْگَرِيْز هَجُو

خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطْرًا وَرِئَاءَ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ

جيڪي پنهنجي گهرن مان تڪبر ۽ رڳو خاطر نڪتا ۽ اهي الله جي راه کان روڪين

عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ط وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿٧٤﴾ وَإِذْ زَيْنَ

١١. ۽ (ڪافرن جا) سڀئي ڪم الله تعاليٰ جي گرفت ۾ آهن. ۽ جنهن وقت انهن

لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالُهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ

۱) شیطان سندن بد اعمالی سینکاری ۽ شیطان حیوانن مائهن (مسلمانن) مان کو به اچ تو هان تی غالب

مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي خَاسِرٌ لَّكُمْ ۖ فَلَمَّا تَرَ أَتَ الْفَيْعَتَيْنِ نَكَصَ

نستند معيشك آرين ته وانچه مددگار آفمان بدو عجز نه شو چون كه بشود سامهون بون

عَلَى عَقْبِهِ وَقَالَ إِنِّي بِرِئَاسَتِكُمْ إِنِّي أَرَى مَا لَا تَرَوْنَ

[illegible]

الَّذِينَ يَخَافُونَ اللَّهَ ط وَاللَّهُ شَهِيدٌ بِالْعَاقِبَةِ ۝٣٨ اذْ يَقُولُ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ الَّتِي تَنفِرُ فِيهَا مِنَ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تَخْشَوْنَ

وَالْمُتَّقِينَ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَ مَسْئَةٌ سَأَلُوا عَنْهَا حَتَّى إِذَا حُصِرُوا فِيهَا قَالُوا هِيَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَأَلَّوْا لَهَا أَلًّا ۚ وَمَنْ أَلَّا لَهَا أَلًّا فَحَسْبُ الْعَاقِلِينَ ۚ

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ كَثِيرٌ

۱۰۰

وَمِنْ يَمِينٍ سَيِّدُ الْمَلِكِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٣٦﴾

تَرَىٰ إِذِ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ

تون (مخاطب) آسین هاجدھن ملائڪ، ڪافرن جو ساه ڪڍي رهيا هئا، سندن مُنهن ۽ پُٺن

وَجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿۵۰﴾ ذٰلِكَ

تي گزر نه هئي رهيا هئا، (ملائڪي رهيا هئا) چڪو توهان عذاب باھ جو ۰ اهو (عذاب)

يَسَاءَلُكُمْ أَئِذَا قِيلَ إِنَّ اللَّهَ قَدْ مَاتَ يُدِيرُكُمُ اللَّهُ وَأَنْتُمْ لَا تعلمُونَ ﴿۵۱﴾

سندن بد اعمالن جي سزا هئي ۽ بيشڪ الله تعاليٰ (پنهجي) ٻانهن تي ظلم ڪندڙ ناهي.

كَذَّابٌ أَلْفِرْعَوْنَ ۖ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ

انهن جو غم و فرعون جي لشڪر جهڙو آهي ۽ انهن مانئن جهڙو آهي جيڪي انهن کان اڳ مڙي گذريا، جن الله جي آيتن جو انڪار

فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ ۖ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿۵۲﴾

ڪيو ۽ الله کين سندن گناهن سببان گرفتار ڪيو. بيشڪ الله وقوفت وارو سخت سزا ڏيندڙ آهي.

ذٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِّعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَىٰ قَوْمٍ حَتَّىٰ

ان جو سبب هي آهي ته جڏهن الله ڪنهن قوم تي پنهنجي نعمت ڪندو آهي اها نعمت ايتائين ختم نه ٿو ڪري جيستائين

يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ ۖ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿۵۳﴾ كَذَّابٌ أَلْفِرْعَوْنَ ۖ

آهي پاڻ نعمت کي ختم نه ٿا ڪن، ۽ بيشڪ الله ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي. انهن جو غم و فرعون جي لشڪر جهڙو

وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ

آهي ۽ انهن مانئن جهڙو آهي جيڪي انهن کان اڳ ٿي گذريا جن الله جي آيتن کي ڪوڙي فهم ۽ جهو ۽ الله انهن کي سندن گناهن سببان هلاڪ

وَأَغْرَقْنَاهُ ۖ أَلْفِرْعَوْنَ ۖ وَكُلُّ ۖ كَانُوا ظَالِمِينَ ﴿۵۴﴾ إِنَّ شَرَّ

ڪيو ۽ الله، فرعون جي لشڪر کي غرق ڪيو، ۽ اهي سڀئي ظالم هئا. بيشڪ بدترين جانور

الدَّوَآبِّ عِنْدَ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿۵۵﴾

الله تعاليٰ وٽ اهي ماڻهو آهن جن ڪفر ڪيو ۽ اهي ايمان نه ٿا آڻين.

الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ

اهي ماڻهو جن سان توهان (ڪيترن ڀيرا) وعدو ڪيو پوءِ هر دفعي اهي ماڻهو وعدو ٽوڙين ٿا

وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ۝۵۶ فَمَا تَتَّقُهُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرَّدُ بِهِمْ مَنْ

يهي الله کان نہ ڏٺا ڊڄن . پوءِ جيڪڏهن اهي توهان کي ميدان جنگ ۾ ملن پوءِ انهن کي چڙوڇڙ

خَلْفَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ۝۵۷ وَإِمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً

ڪري ڇڏيو ته جيڪي انهن جي پويان آهن تن اهي نصيحت حاصل ڪن . ۽ جيڪڏهن توهان ڪنهن قوم مان خيانت جو انديشو

فَانْبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَى سَوَاءٍ ۝۵۸ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِبِينَ ۝۵۹ وَلَا

اهي تپو ۽ سندن معاهدو سڀني طرفن سان واپس ڪريو، بيشڪ الله خيانت ڪندڙن سان محبت نہ ٿو ڪري . ۽

يُحْسِبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا ۝۶۰ إِنَّهُمْ لَا يُعْجِزُونَ ۝۶۱ وَ

توهان هرگز نہ سمجهو ته ڪافر (جنگ بند ۾) بچي ويا ، بيشڪ اهي الله کي عاجز ڪري نہ ٿا سگهن . ۽

أَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ

توهان پنهنجي توفيق موجب انهن ڪافرن لاءِ هر قسم جا هٿيار پنهنوار ۽ گهوڙا تيار رکو ته

تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ مِنْ دُونِهِمْ ۝۶۲ لَا

توهان ڊيڄاريو انهن (هٿيارن) سان ، الله جي دشمنن ۽ پنهنجي دشمنن کي علاوه ائين ٻين ماڻهن کي جن کي

تَعْلَمُونَهُمْ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ ۝۶۳ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

توهان نہ ڏٺا ڄاڻو ، الله انهن کي ڄاڻي ٿو ، ۽ الله جي راه ۾ توهان جيڪا شيءِ خرچ ڪندا ان جو

يُوفِّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ۝۶۴ وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلَامِ

توهان کي پورو پورو اجر ملندو ۽ توهان سان ظلم نہ ڪيو ويندو . ۽ جيڪڏهن اهي توهان کي صلح جي آڇ ڪن

فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۝۶۵ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝۶۶

پوءِ توهان انهن سان صلح ڪريو ۽ الله تي توڪل ڪريو، بيشڪ اهو ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي .

۱۰۰

وَأَنْ يُرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ هُوَ الَّذِي

جيڪڏهن اهي توهان کي دٻڪي ڏيڻ جو ارادو ڪن ٿا پوءِ بيشڪ الله توهان لاءِ ڪافي آهي، الله اهو آهي جنهن

أَيْدِكَ بَصَرُهُ وَيَالْمُؤْمِنِينَ^{۶۲} وَالْفَافَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنْفَقْتَ

توهان کي پنهنجي مدد سان ۽ مؤمنن جي مدد سان مضبوط بنايو ۽ الله توهان جي دين ۾ محبت پيدا ڪئي، جيڪڏهن توهان

مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَّا أَلْفَتْ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ

خارج ڪريو ها سمورين شيون جيڪي زمين ۾ آهن ته به انهن جي دين ۾ محبت پيدا نه ڪري سگهيو پر الله تعاليٰ

أَلْفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ^{۶۳} يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبَكَ اللَّهُ

توهان ۾ محبت پيدا ڪئي، بيشڪ الله غالب حڪمت وارو آهي. اي رسولِ عربي توهان لاءِ الله ڪافي آهي

وَمَنْ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ^{۶۴} يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضَ الْمُؤْمِنِينَ

۽ اهي اصحابي (ڪافي آهن) جيڪي توهان جا اتباعدار آهن. اي رسولِ عربي توهان جهاد لاءِ مؤمنن کي

عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عَشْرُونَ صَبِرُونَ يَغْلِبُوا

ڪمي رڻت تيار ڪيو، جيڪڏهن توهان مان ويهه (مجاهد) صبر ڪندڙ هوندا ته ٻه سو (ڪافرن) تي

مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ

غالب ٿيندا، ۽ جيڪڏهن توهان مان هڪ سو (مجاهد) هوندا ته هڪ هزار ڪافرن تي

كَفَرُوا بِآيَاتِهِمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ^{۶۵} أَلَمْ تَرَ خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ وَ

غالب رهندا، انهي سببان جو اها بي سمجهه قوم آهي. الله تعاليٰ هاڻي توهان (مسلمانن) تي هلڪائي

عَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا فَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا

ڪئي آهي ۽ کيس معلوم آهي توهان ۾ ضعف آهي، پوءِ (هاڻي) جيڪڏهن توهان مئاهه سو (مجاهد) صبر ڪندڙ آهن ته (اهي)

مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ وَ

ٻن سون (ڪافرن) تي غالب رهندا، جيڪڏهن هڪ هزار آهن ته الله جي حڪم سان هزارن تي غالب رهندا، ۽

اللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٦٦﴾ مَا كَانَ لِنَبِيِّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أُسْرَىٰ حَتَّىٰ

الله صبر کند زن سان گد آھی. بیکری کی مناسب ناھی جوان وت جنگی قیدی هجن ایستائین جو

يُتَخَنَ فِي الْأَرْضِ تُرِيدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُرِيدُ

جوانهن کي زمين ۾ قتل ڪيو وڃي، توهان دنيا جو مال چاهيو ٿا ۽ الله تعاليٰ آخرت

الْآخِرَةُ ۖ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٤﴾ لَوْلَا كِتَابٌ مِّنَ اللَّهِ سَبَقَ

چاهي تو، ۛ الله غالب حكمت وارو آهي . جيڪڏهن الله جو حڪم ٿيندو آهي هاڻي درگزر ڪون

لِسَّكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ١٠ فَاكُلُوا مِنْهَا غَنِمَتُمْ

(جو) تہ توہان کی مالِ غنیمت و نڈ پر اللہ جو سخت عذاب پہنچی ہا۔ (ہائی پٹی) مالِ غنیمت حلال پاک

حَدَّثَنَا طَيْبًا ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧٩﴾

سمجھي توها استعمال ڪريو، ۽ الله کان توهان غور ڪريو، بيشڪ الله بخشيده پاڇهارو آهي

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَى إِنَّ يَعْلَمَ اللَّهُ فِي

اي رسول عربي توھان فرمايو اھن فيدين جي جيئي توھان جي ھٿ ۾ اھن نہ جيڪڏھن اللھ توھان جي دين ۾

قُلُوبِكُمْ خَيْرًا لَّكُمْ خَيْرًا مِّمَّا أُخِذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ

خبر معلوم کیونکہ اللہ نوحان فی عطا کندوان کان بھار (مال) جیٹو نوحان کان ورونیو اللہ نوحان سرکندو اللہ بخند

رَحِيمٌ ۝ وَإِنْ يَرِيدُ إِخْيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ

باجه‌ارو آهي. يعني ڪڏهن اهي توهان سان خيانت جوڙاڊو ڪن ٿا پوءِ بي‌شڪ انهن هن سان اڀا ڀر الله سان خيانت ڪئي

فَأَمَّا مَنْ مِّنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝١٤١ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَجَرُوا

هي پوءِ الله توهان کي ڪامياب ڪيو ۽ الله جانبدار حڪمت وارو آهي. ڀيڻ ڪن ماڻهن ايمان آندو ۽ هجرت ڪئي.

وَجَهْدُ وَإِبْرَامُورِيْمُ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ أَوْوَا

۽ پنهنجي مالن ۽ جانن سان الله جي رُوح ۾ جهاد ڪيو ۽ جنهن سان پاڻ دي (مهاجري)

۱۰۰
۱۰۱
۱۰۲
۱۰۳
۱۰۴
۱۰۵
۱۰۶
۱۰۷
۱۰۸
۱۰۹
۱۱۰
۱۱۱
۱۱۲
۱۱۳
۱۱۴
۱۱۵
۱۱۶
۱۱۷
۱۱۸
۱۱۹
۱۲۰
۱۲۱
۱۲۲
۱۲۳
۱۲۴
۱۲۵
۱۲۶
۱۲۷
۱۲۸
۱۲۹
۱۳۰
۱۳۱
۱۳۲
۱۳۳
۱۳۴
۱۳۵
۱۳۶
۱۳۷
۱۳۸
۱۳۹
۱۴۰
۱۴۱
۱۴۲
۱۴۳
۱۴۴
۱۴۵
۱۴۶
۱۴۷
۱۴۸
۱۴۹
۱۵۰
۱۵۱
۱۵۲
۱۵۳
۱۵۴
۱۵۵
۱۵۶
۱۵۷
۱۵۸
۱۵۹
۱۶۰
۱۶۱
۱۶۲
۱۶۳
۱۶۴
۱۶۵
۱۶۶
۱۶۷
۱۶۸
۱۶۹
۱۷۰
۱۷۱
۱۷۲
۱۷۳
۱۷۴
۱۷۵
۱۷۶
۱۷۷
۱۷۸
۱۷۹
۱۸۰
۱۸۱
۱۸۲
۱۸۳
۱۸۴
۱۸۵
۱۸۶
۱۸۷
۱۸۸
۱۸۹
۱۹۰
۱۹۱
۱۹۲
۱۹۳
۱۹۴
۱۹۵
۱۹۶
۱۹۷
۱۹۸
۱۹۹
۲۰۰
۲۰۱
۲۰۲
۲۰۳
۲۰۴
۲۰۵
۲۰۶
۲۰۷
۲۰۸
۲۰۹
۲۱۰
۲۱۱
۲۱۲
۲۱۳
۲۱۴
۲۱۵
۲۱۶
۲۱۷
۲۱۸
۲۱۹
۲۲۰
۲۲۱
۲۲۲
۲۲۳
۲۲۴
۲۲۵
۲۲۶
۲۲۷
۲۲۸
۲۲۹
۲۳۰
۲۳۱
۲۳۲
۲۳۳
۲۳۴
۲۳۵
۲۳۶
۲۳۷
۲۳۸
۲۳۹
۲۴۰
۲۴۱
۲۴۲
۲۴۳
۲۴۴
۲۴۵
۲۴۶
۲۴۷
۲۴۸
۲۴۹
۲۵۰
۲۵۱
۲۵۲
۲۵۳
۲۵۴
۲۵۵
۲۵۶
۲۵۷
۲۵۸
۲۵۹
۲۶۰
۲۶۱
۲۶۲
۲۶۳
۲۶۴
۲۶۵
۲۶۶
۲۶۷
۲۶۸
۲۶۹
۲۷۰
۲۷۱
۲۷۲
۲۷۳
۲۷۴
۲۷۵
۲۷۶
۲۷۷
۲۷۸
۲۷۹
۲۸۰
۲۸۱
۲۸۲
۲۸۳
۲۸۴
۲۸۵
۲۸۶
۲۸۷
۲۸۸
۲۸۹
۲۹۰
۲۹۱
۲۹۲
۲۹۳
۲۹۴
۲۹۵
۲۹۶
۲۹۷
۲۹۸
۲۹۹
۳۰۰
۳۰۱
۳۰۲
۳۰۳
۳۰۴
۳۰۵
۳۰۶
۳۰۷
۳۰۸
۳۰۹
۳۱۰
۳۱۱
۳۱۲
۳۱۳
۳۱۴
۳۱۵
۳۱۶
۳۱۷
۳۱۸
۳۱۹
۳۲۰
۳۲۱
۳۲۲
۳۲۳
۳۲۴
۳۲۵
۳۲۶
۳۲۷
۳۲۸
۳۲۹
۳۳۰
۳۳۱
۳۳۲
۳۳۳
۳۳۴
۳۳۵
۳۳۶
۳۳۷
۳۳۸
۳۳۹
۳۴۰
۳۴۱
۳۴۲
۳۴۳
۳۴۴
۳۴۵
۳۴۶
۳۴۷
۳۴۸
۳۴۹
۳۵۰
۳۵۱
۳۵۲
۳۵۳
۳۵۴
۳۵۵
۳۵۶
۳۵۷
۳۵۸
۳۵۹
۳۶۰
۳۶۱
۳۶۲
۳۶۳
۳۶۴
۳۶۵
۳۶۶
۳۶۷
۳۶۸
۳۶۹
۳۷۰
۳۷۱
۳۷۲
۳۷۳
۳۷۴
۳۷۵
۳۷۶
۳۷۷
۳۷۸
۳۷۹
۳۸۰
۳۸۱
۳۸۲
۳۸۳
۳۸۴
۳۸۵
۳۸۶
۳۸۷
۳۸۸
۳۸۹
۳۹۰
۳۹۱
۳۹۲
۳۹۳
۳۹۴
۳۹۵
۳۹۶
۳۹۷
۳۹۸
۳۹۹
۴۰۰
۴۰۱
۴۰۲
۴۰۳
۴۰۴
۴۰۵
۴۰۶
۴۰۷
۴۰۸
۴۰۹
۴۱۰
۴۱۱
۴۱۲
۴۱۳
۴۱۴
۴۱۵
۴۱۶
۴۱۷
۴۱۸
۴۱۹
۴۲۰
۴۲۱
۴۲۲
۴۲۳
۴۲۴
۴۲۵
۴۲۶
۴۲۷
۴۲۸
۴۲۹
۴۳۰
۴۳۱
۴۳۲
۴۳۳
۴۳۴
۴۳۵
۴۳۶
۴۳۷
۴۳۸
۴۳۹
۴۴۰
۴۴۱
۴۴۲
۴۴۳
۴۴۴
۴۴۵
۴۴۶
۴۴۷
۴۴۸
۴۴۹
۴۵۰
۴۵۱
۴۵۲
۴۵۳
۴۵۴
۴۵۵
۴۵۶
۴۵۷
۴۵۸
۴۵۹
۴۶۰
۴۶۱
۴۶۲
۴۶۳
۴۶۴
۴۶۵
۴۶۶
۴۶۷
۴۶۸
۴۶۹
۴۷۰
۴۷۱
۴۷۲
۴۷۳
۴۷۴
۴۷۵
۴۷۶
۴۷۷
۴۷۸
۴۷۹
۴۸۰
۴۸۱
۴۸۲
۴۸۳
۴۸۴
۴۸۵
۴۸۶
۴۸۷
۴۸۸
۴۸۹
۴۹۰
۴۹۱
۴۹۲
۴۹۳
۴۹۴
۴۹۵
۴۹۶
۴۹۷
۴۹۸
۴۹۹
۵۰۰
۵۰۱
۵۰۲
۵۰۳
۵۰۴
۵۰۵
۵۰۶
۵۰۷
۵۰۸
۵۰۹
۵۱۰
۵۱۱
۵۱۲
۵۱۳
۵۱۴
۵۱۵
۵۱۶
۵۱۷
۵۱۸
۵۱۹
۵۲۰
۵۲۱
۵۲۲
۵۲۳
۵۲۴
۵۲۵
۵۲۶
۵۲۷
۵۲۸
۵۲۹
۵۳۰
۵۳۱
۵۳۲
۵۳۳
۵۳۴
۵۳۵
۵۳۶
۵۳۷
۵۳۸
۵۳۹
۵۴۰
۵۴۱
۵۴۲
۵۴۳
۵۴۴
۵۴۵
۵۴۶
۵۴۷
۵۴۸
۵۴۹
۵۵۰
۵۵۱
۵۵۲
۵۵۳
۵۵۴
۵۵۵
۵۵۶
۵۵۷
۵۵۸
۵۵۹
۵۶۰
۵۶۱
۵۶۲
۵۶۳
۵۶۴
۵۶۵
۵۶۶
۵۶۷
۵۶۸
۵۶۹
۵۷۰
۵۷۱
۵۷۲
۵۷۳
۵۷۴
۵۷۵
۵۷۶
۵۷۷
۵۷۸
۵۷۹
۵۸۰
۵۸۱
۵۸۲
۵۸۳
۵۸۴
۵۸۵
۵۸۶
۵۸۷
۵۸۸
۵۸۹
۵۹۰
۵۹۱
۵۹۲
۵۹۳
۵۹۴
۵۹۵
۵۹۶
۵۹۷
۵۹۸
۵۹۹
۶۰۰
۶۰۱
۶۰۲
۶۰۳
۶۰۴
۶۰۵
۶۰۶
۶۰۷
۶۰۸
۶۰۹
۶۱۰
۶۱۱

وَنَصَرُوا أَوْلِيَّكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٌ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ

۱۰۰ مانهن جي مدد ڪئي اهي ئي هڪ ٻئي جا مددگار آهن ، ۽ جن ماڻهن ايمان آندو ۽ هجرت

يُهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِّنْ وَلَا يَتَرَهُم مِّنْ شَيْءٍ حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا

نڪتي ، توهان لاءِ انهن جي ورڻي مان ڪابه شيءِ ناهي ايستائين جواهي هجرت ڪن ،

وَإِنِ اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمُ النَّصْرُ إِلَّا عَلَىٰ قَوْمٍ

۱۰۰ جيڪڏهن اهي توهان کان دين جي معاملي ۾ مدد طلب ڪن پوءِ توهان انهن جي مدد ڪرڻ واجب آهي مگر ان قوم

بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِّيثَاقٌ ۖ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝۴۱ وَالَّذِينَ

جي خلاف نجن سان توهان جو معاهدو آهي ، ۽ الله توهان جي عملن کي ڏسندڙ آهي ، ۽ جن ماڻهن

كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٌ إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ

کفر ڪيو (اهي) هڪ ٻئي جا مددگار آهن ، جيڪڏهن توهان (مذڪور احڪام تي) عمل نه ڪندا ته ملڪ ۾

وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ۝۴۲ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجْهَهُدُ وَا فِي

فتنو ۽ وڏو فساد پراڻيندو ۽ جن ماڻهن ايمان آندو ۽ هجرت ڪئي ۽ الله جي راھ ۾

سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَاوْا وَنَصَرُوا أَوْلِيَّكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ

جهاد ڪيو ، ۽ جن ماڻهن پنهنجي دين (هاجر مسلمانن کي) ۽ سند زمين ڏيئي اهي ئي سچا مومن

حَقًّا ۖ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ ۖ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ۝۴۳ وَالَّذِينَ آمَنُوا مِن بَعْدِ

آهن ، انهن (مدد ڪندڙن) لاءِ بخشش ۽ بهشت آهي ، ۽ جن ماڻهن انهن کان پوءِ ايمان آندو

وَهَاجَرُوا وَجْهَهُدُ وَا مَعَكُمْ فَأُولَٰئِكَ مِنكُمْ وَأُولَٰ الْأَرْحَامِ

۽ هجرت ڪئي ۽ توهان سان گڏ جهاد ڪئي پوءِ اهي به توهان مان آهن ، ۽ رشتيدار (ورڻي ۾)

بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝۴۴

هڪ ٻئي جا وڌيڪ حقدار آهن الله جي حڪم موجب ، بيشڪ الله هر شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي .

سُورَةُ التَّوْبَةِ مَكِّيَّةٌ (۹) (۱۲۹ آيَاتُهَا) (۱۱۳ آيَاتُهَا)

سورة توبه مدينه منوره مي نازل في آهي، انهي ۱۲۹ آيتون ۱۶ ركوع آهن.

بَرَاءَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُم مِّنَ الْمُشْرِكِينَ ۚ

هي الله ۽ الله جي رسول جي طرفان قطع تعلق (جو اعلان) آهي، انهن مشرڪن لاءِ جزائ توها وعدو ڪيو.

فَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ

پوءِ (اي مشرڪن) توهان زمينن ۾ چار مهينا سير ڪريو، توهان يقين ڪريو تيشڪ توها الله تعالى کي عاجز ڪندڙ ناهيو،

وَأَنَّ اللَّهَ مُخْزِي الْكَافِرِينَ ۚ وَأَذَانٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى

۽ تيشڪ الله تعالى ڪافرن کي خوار ڪندڙ آهي. ۽ عام اعلان آهي الله ۽ الله جي رسول جي طرفان سڀني

النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ ۚ وَ

ماڻهن تاننهن حج اڪبر جي دينهن ۾ تيشڪ الله ۽ الله جو رسول مشرڪن کان بيزار

رَسُولُهُ فَإِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ

آهي، پوءِ جيڪڏهن اهي توبه تائب ٿين پوءِ اهو انهن لاءِ بهتر آهي، ۽ جيڪڏهن انڪار ڪن پوءِ يقين ڪريو

غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ ۚ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابِ الْيَمِّ ۚ إِلَّا

تيشڪ توها الله کي عاجز ڪندڙ آهيو، توهان ڪافرن کي درد ناک عذاب جي خوشخبري ٻڌايو. مگر

الَّذِينَ عَاهَدْتُم مِّنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوكُمْ شَيْئًا وَلَمْ

مشرڪن مان اهي ماڻهو جن سان توهان معاهدو ڪيو ان کان پوءِ انهن توهان ساوعد خلافي ڪئي، (توهان

يُظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتِمُوا الْبَيْعَ عَاهِدَهُمْ إِلَىٰ مَدَّتِهِمْ ۚ

جي مخالفت ۾) ڪنهن هڪڙي جي مدد ڪئي، پوءِ مقرر وقت تائين توهان انهن سان وعدو ڏيڻا پيو،

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ۚ فَاذْأَسْلَخُوا الْأَشْهُرَ الْحُرْمَ فَاقْتُلُوا

تيشڪ الله تعالى پر هيز گارن سا محبت رکي ٿو. پوءِ جنهن وقت حج جا مهينا پورا ٿين پوءِ توهان

الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَأَحْصُرُوهُمْ

مشرڪن کي قتل ڪريو جتي به توهان کي ملن ۽ ڪين پڪڙيو ۽ ڪين قيد ڪريو

وَأَقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصِدٍ فَأِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَ

۽ انهن لاءِ توهان گهٽ ٿي ويهو، پوءِ جيڪڏهن اهي توبه تائب ٿين ۽ نماز پڙهن ۽

آتُوا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

زڪوة ڏين پوءِ سندن رستو کولي ڇڏيو، بيشڪ الله تعاليٰ بخشنده ۽ مهربان آهي.

وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّى يَسْمَعَ

۽ جيڪڏهن مشرڪن مان ڪو ماڻهو توهان کان پناهه گهري تڏهن پوءِ ان کي پناهه ڏيو ايستائين ته الله جو

كَلِمَ اللَّهِ ثُمَّ ابْلِغْهُ مَأْمَنَهُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ۝

ڪلام ٻڌي ان کان پوءِ کيس امن واري جاءِ تي رسايو، اهو حڪم ان سبب آهي تـيـشـڪ اهي بي سمجهه قوم آهن.

كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ

(عجب آهي ته) الله ۽ الله جي رسول وٽ انهن مشرڪن جو ڪهڙو معاملو آهي

إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدُوا عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَمَا اسْتَقَامُوا

سواءِ انهن ماڻهن جي جن سان توهان مسجد الحرام ۾ وعدو ڪيو، پوءِ جيستائين توهان ساڻ اهي عهدي

لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ۝ كَيْفَ

تي قائم رهن توهان به انهن ساڻ عهدي تي قائم رهو، بيشڪ الله نيكو ڪارن ۽ مڙس ڪندڙ آهي.

وَإِنْ يُظْهِرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ إِلَّا وَاذِمَّةً ۝

ته انهن جو ڪم ڏسڻ واري لحاظ رکجي ۽ جيڪڏهن توهان تي اهي فاتح ٿين ته توهان ساڻ مائٽي ۽ معاهدي جي لحاظ ڏٺا ڪن،

يَرْضَوْنَكُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ وَأَكْثَرُهُمْ

اهي توهان کي سهڻي گفتگو سان راضي ڪن ٿا ۽ سنڌڪ دليلن انڪار ڪن ٿيون، ۽ انهن مان گهڻا

فَاسْقُونَهُ ۙ اِشْتَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا ۖ فَصَدُّوا عَنْ

وعدی خلافی کدتر آهن. اهي الله جي آيتن جي عيوض توڙو مله حاصل ڪن ٿا پوءِ الله جي دين نه کان

سَبِيلِهِ ۚ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۙ لَا يَرْقُبُونَ فِي

روڪين ٿا، بيشڪ جيڪو ڪم اهي ڪن ٿا سو خراب آهي. نتالحاظ رکن مؤمنن

مُؤْمِنِينَ إِلَّا وَلا ذِمَّةَ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ ۙ فَإِنْ

پر مائٽي ۽ معاھدي جو، ۽ اهي ئي حد کان وڌندڙ آهن. پوءِ جيڪڏهن

تَابُوا ۖ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ ۖ وَآتَوُا الزَّكَاةَ ۖ فَارْخُوا عَنْكُمُ فِي

اهي توبه ٿاڻن ٿين ۽ نماز پڙهن ۽ زڪوة ڏين پوءِ اهي توهان جا ديني

الدِّينِ ۖ وَنُفِصِلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۙ وَإِنْ نَكَثُوا

پاڻ ڇڏين ۽ پنهنجي ڪڏن لاءِ آيتن پنهنجو آيتون کولي کولي بيان ڪيون ٿا، ۽ جيڪڏهن معاھدي

أَيْمَانَهُمْ مِّنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ فَقَاتِلُوا

ڪرڻ کان پوءِ به اهي پنهنجي وعدي کي توڙين ٿا ۽ توهان جي دين ۾ طعنو هڻن ٿا پوءِ توهان ڪافرن

أَيُّهَا الْكُفَرُ إِنَّهُمْ لَا آيْمَانَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ

جي اڳواڻن کي قتل ڪريو، بيشڪ اهي آهن جن لاءِ ڪوبه معاھدو ناهي ته من

يَنْتَهُوْنَ ۙ أَلَا تُقَاتِلُونَ قَوْمًا نَّكَثُوا أَيْمَانَهُمْ

اهي باز اچن. ۰ چوڻ ٿا توهان ان قوم سان جھاد ڪريو جن پنهنجا معاھدا انور يا

وَهَمُّوْا بِأَخْرَاجِ الرَّسُولِ وَهُمْ بَدَءُكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ ۖ

۽ رسول عري کي تڙلا وطن ڪرڻ جو ارادو ڪيو ۽ انهن وعدي خلافي ۾ توهان سان اڳرائي ڪئي،

أَتَخْشَوْنَهُمْ ۚ قَالَ أَوْ أَذَقْتُمُوهُمْ أَن تَوْخَٰشُوهُمْ ۚ إِن كُنتُمْ مُّؤْمِنِينَ ۙ

ڇا توهان انهن کان ڊڄو ٿا؟ پوءِ الله زياده حقدار آهي جو ان کان ڊڄو جيڪڏهن توهان مؤمن آهيو.

قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْرِجُهُمْ وَيَنْصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ

تو هان انهن کي قتل ڪريو، الله انهن کي توها جي هٿان عذاب ڪري، توهان کي خوار ڪري، توهان کي محظوم ڪري، توهان کي مدد

وَيُشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ ۖ وَيُذْهِبُ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ ۖ

فرمائي ٿو ۽ مومن ماڻهن جي سينن کي شفا بخشي ٿو. ۽ سندن سينن مان ڪا وڙ ختم ڪري ٿو.

وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٥﴾ أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ

ۛ جنهن تي چاهي پنهنجي رحمت جي نظر فرمائي تو، ۛ الله چا مندر حڪمت وارو آهي. توهان مهي ڀاڻ توهان کي

تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَلَمْ يَتَّخِذُوا

اين چڙيو ويند، حالانڪ اڃان تائين الله توهان مان مجاهدن جي سڃاڻ نه ڪرائي آهي ۽ جن ماڻهن الله

مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِجَنَّةٍ ط وَاللَّهُ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ، وَسَلِّمْ

خَذِرُوا مَاتَعِيلَهُ^{١٦} مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَنْعِمُوا وَامْسَحِدِ اللَّهُ

تذاتیہ و انسانیہ

شَهِدْتُ عَلَى نَفْسِي بِالْكَفْرِ أَمْ لَا أَعْجَبْتُ أَمْ لَا أَعْجَبْتُ

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ كَثِيرٌ

فَاللَّهِمَّ خَلِّصْنَا مِنْ هَذِهِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَجْزِلِ الْأُمُورِ الْأَقْبَلِ

رَبِّ النَّارِ سَمِيعٌ ذُو الْعَرْشِ ۚ وَلِلَّهِ يَسْجُدُ الْمَلَأُ ۚ إِنَّهُمْ لِرَبِّهِمْ يَسْجُدُونَ ۚ

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْـَٔلُكَ بِاَنَّكَ اَنْتَ الْغَفُوْرُ الْكَرِيْمُ

وَالْيَوْمَ لَا جِرَافَ مَالِ الصَّلَاةِ وَأَنَّى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَحْشِ إِلَّا اللَّهُ

قیامت فی ایمان آئی تو ۽ شمار پڑھی تو ۽ مړکواۃ دئی تو ۽ الله کان سواء کنهن کان دتو دجی

فَعَسَىٰ أَوْلَىٰ لَكَ أَن يُدَبِّرُوا لَكَ السُّبُلَ ۚ وَمِنَ السُّبُلِ مَا لَا تَعْلَمُ ۚ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۚ

نبوء امي جلدې هدايت وارن مان ٿيندا . چاڻو هان برابر سمجھو ٿا (ان کي)

سر جامع السان. که قسم بیضی و قسم السان

[illegible]

الْحَاجَّةِ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ

جيڪو حاجين کي پاڻي پيارڻي ۽ مسجد الحرام کي آباد ڪري انهيءَ ماڻهو وانگر جيڪو الله تعاليٰ ۽ ڏيڻي تي

الْآخِرِ وَجْهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَوْنَ عِنْدَ اللَّهِ وَ

ايمان آڻي توڙي الله جي راهه ۾ جهاد ڪري توڙي (خبردار مومن ۽ ڪافر) الله تعاليٰ وٽ برابر ناهن . ۶

اللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۱۹) الَّذِينَ آمَنُوا وَ

الله تعاليٰ ظالم قوم کي هدايت نه ٿو ڏئي . اهي ماڻهو جن ايمان آندو ۽

هَاجَرُوا وَجْهَهُمْ وَأَفِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ

هجرت ڪئي ۽ الله جي راهه ۾ پنهنجي مالن ۽ نفسن سان جهاد ڪيو ،

أَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ۲۰)

(انهن جو) الله تعاليٰ وٽ تمام وڏو درجو آهي ، ۽ اهي ئي ڪامياب ٿيندڙ آهن .

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِّنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَدَتْ لَهُمْ

رسول عربي مڪي مبارڪ ڪرڻ سان ، الله تعاليٰ کين پنهنجي طرفان رحمت ۽ رضا مندي ۽ ڀاڱن باغن جي

فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ ۲۱) خَلِيدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ

بشارت ٿوڏي جنهن ۾ دائمي نعمت هوندي . هميشه هميشه انهيءَ ۾ رهندا ، بيشڪ الله تعاليٰ وٽ

أَجْرٌ عَظِيمٌ ۲۲) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ

اجر عظيم آهي . اي مومنو! توهان پنهنجي والدين ۽ ڀائرن کي

وَأَخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ

پسندي نه ڪريو جيڪڏهن اهي ايمان جي بدران ڪفر کي پسند ڪن ٿا ، ۽ جيڪو ماڻهو

يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ۲۳) قُلْ إِنْ كَانَ

توهان مان انهن سان دوستي رکي ٿو پوءِ اهي ئي ظالم آهن . (رسول عربي توهان فرمايو جيڪڏهن

آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَنْزُ وَأَجْكُمُ وَعَشِيرَتُكُمْ وَ

توهان جا پيءُ ۽ توهان جا پٽ ۽ توهان جا ڀائر ۽ توهان جون گهر واريون ۽ توهان جا له مائٽ ۽

أَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسْكِنٌ

توهان جا مال، جيڪي توهان ڪميا وٺا، ۽ توهان جا واپار جن جي نقصان جو خوف ڪريو ٿا، ۽ گهر جن کي

تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي

توهان پسند ڪريو ٿا اهي پٽيڻيڪڙهن توهان کي پياريون آهن الله ۽ الله جي رسول کان ۽ جهاد في

سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرٍ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي

سبيل الله کان ترپوءِ توهان انتظار ڪريو ايتائين جو الله پنهنجو حڪم آڻي، ۽ الله تعاليٰ گنهگار قوم

الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ۲۷ لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ

کي هدايت نه ٿو ڏئي . تحقيق الله تعاليٰ توهان جي مدد فرمائي گهڻن جنگي محاذن تي

كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ

۽ جنگ حنين نه واري ڏينهن، جڏهن توهان کي پنهنجي لشڪر جي گهڻائي تي ناز هو پوءِ توهان کي

تَغْنُ عَنْكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ

توهان جي گهڻائي فائدو نه پهچايو ۽ توهان تي زمين تنگ ٿي پئي پنهنجي ڪشادگي جي باوجود

ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ ۲۸ ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى

پوءِ توهان اٽڪل ٿي وڃي ٿي پوئتي هٽيا. ان کان پوءِ الله پنهنجي رحمت هه نازل فرمائي رسول عربي

رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَ

تي ۽ صحابه ڪرام تي ۽ الله نازل ڪيو لشڪر (ماڻهن جي) کي جيڪو توهان نه ڏٺو

عَذَابَ الَّذِينَ كَفَرُوا ط وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ۲۹

۽ الله تعاليٰ ڪافرن تي سخت عذاب ڪيو، ۽ اها ڪافرن جي سزا آهي .

ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مَنْ بَعْدَ ذَلِكَ عَلَى مَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ

اَن ڪان پوءِ الله توبه قبول فرمائي تو جنهن ٻانهي جي پاڻ چاهي، ۽ الله تعاليٰ

غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿۲۷﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ

بخشيدڻ باجهارو آهي. اي مؤمنو! مشرڪ ڀڻ نه پليد آهن

نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا ۖ

تمنڪري مسجد الحرام کي قريب نه ٿين، هن سال کان پوءِ،

وَأِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۖ إِنَّ

۽ جيڪڏهن توهان سڳي ڄڻ خوف ڪرڻا ته پوءِ الله تعاليٰ جلدي پنهنجي فضل سان جيڪڏهن چاهي توهان کي

شَاءَ ۖ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿۲۸﴾ قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ

شاهو ڪار ڪندو، بيشڪ الله تعاليٰ چاڻيندڙ حڪمت وارو آهي. توهان جنگ ڪريو انهن ماڻهن سان جيڪي نه ٿا

بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَ

ايمان آڻن الله تعاليٰ تي ۽ نه قيامت تي ۽ نه حرام سمجهن (انهن شين کي) جيڪي الله ۽ الله جي رسول

رَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا

حرام ڪيون آهن ۽ نه ٿا اعتقاد رکن اهل ڪتاب جا دين اسلام تي

الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ

ايسٽائين جو آهي (شڪست کائي) پنهنجي هٿ سان جزيه ڏين ۽ آهي

صَغِيرُونَ ﴿۲۹﴾ وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللَّهِ وَقَالَتِ

دليل ٿيندڙ آهن. ۽ يهودين چيو ته عزير، الله جو پٽ آهي، ۽ عيسائين چيو

النَّصْرِيُّ الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ ۖ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ ۖ

ته عيسى، الله جو پٽ آهي، اهي انهن جانرباني افواه آهن.

۲۸۶

يُضَاهُونَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلِ ۚ

اهي بد انهن ڪافرن جهڙيون ڳالهيون ڪن ٿا جيڪي انهن کان اڳ به هئا.

قَتَلَهُمُ اللَّهُ ۖ أَنَّى يُؤْفَكُونَ ۝۳۰ اِتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ

الله انهن کي هلاڪ ڪري، اهي ڪيڏا انهن اُبتا وڃي رهيا آهن. انهن پنهنجي پادرين ۽

وَرُهَبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ

راهبن ۽ عيسى پٽ مريم کي معبود بنايو، (سڄي) الله تعالى

مَرْيَمَ ۚ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا ۚ

ڪان سواءِ، حالانڪه مقرر ڪيو ويو (انهن کي) مگر (صرف اهو) هڪ الله جي عبادت ڪن.

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۝۳۱

ناهي ڪو عبادت جي لائق مگر الله تعالى، سندس ذات شرڪ کان پاڪ آهي.

يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى

اهي ارادو ڪن ٿا ته نبوت له جي نور کي پنهنجي ڦوڪن سان وسائڻ پر الله تعالى

اللَّهُ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ نُورَ اللَّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ۝۳۲ هُوَ

نبوت جي نور کي مڪمل ڪري ٿو جيئن ٿيڪ ڪافران کي ناپسند ڪن ٿا. الله اهو

الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ

آهي جنهن پنهنجي رسول عربي کي هدايت سان موڪليو ۽ دين اسلام کي موڪليو

لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ۝۳۳ يَأَيُّهَا

انهي لاءِ ته دين اسلام کي گهرو مذھب تي غالب ڪري، جيئن ٿيڪ مشرڪن کي ناپسند ڪن ٿا. اي

الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ

مؤمنو! بيشڪ گهڻا پادري ۽ راهب

لِيَاكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَنْ

ناجاڙن طريقن سان ماڻهن جا مال کائڻ ۽ روڪين ٿا دين جي اسلام

سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا

کان ، ۽ جيڪي ماڻهو سون ۽ چاندي گڏ ڪن ٿا ۽ انهي

يُنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٧﴾

کي الله جي راهه ۾ خرچ نه ٿا ڪن، پوءِ توهان انهن کي دردناڪ عذاب جي خبر ڏيائو.

يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ

جهنم وقت تهايا ويندا (سون چلندي) جهنم جي باهه ۾ پوءِ داغ ڏنو ويندو انهي سان سندن

وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كُنْتُمْ لَا تَفْسِكُمْ فَذُوقُوا

پيشاني ۽ پاسن ۽ پٺن کي، (۽ انهن کي چيو ويندو) هي اهو آهي جيڪو توهان پنهنجي لاءِ گڏ ڪيو (ذليل) پوءِ توهان

مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ ﴿٣٨﴾ إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ

گڏ ڪرڻ جي عبوس عذاب چڪو، بيشڪ مهينن جو تعداد الله تعاليٰ وٽ ٻارهن

شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ

مهينا آهي، الله تعاليٰ جي ڪتاب ۾ جنهن ڏينهن کان الله تعاليٰ آسمان ۽ زمين پيدا ڪيا

مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرْمٌ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُوا

انهن مهينن مان چار مهينا (حج جي ڪري) مُعْتَزِلُوهُنَّ، اهو دين مستقيم (سڌو) آهي، پوءِ انهن مهينن ۾

فِيهِنَّ أَنْفُسُكُمْ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا

پنهنجو پاڻ تي ظلم نه ڪريو، ۽ توهان سڀني مشرڪن سان جنگ ڪريو جيئنڪ اهي سڀئي

يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً ۽ أَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٩﴾

گڏجي توهان سان جنگ ڪن ٿا ، ۽ توهان يقين ڪريو بيشڪ الله تعاليٰ پرهيزگارن سان گڏ آهي.

إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا

پوئتي هتان (حج جي مهين کي) ڪفر ۾ زيادتي آهي، انهي سان ڪافر گمراه ٿين ٿا

يُجَلُّونَهُ عَمَّا وَ يَحَرِّمُونَهُ عَمَّا لِيُؤَاطُوا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ

هڪڙي سال انهن کي حلال بنائڻ ٿا ته ٻئي سال حرام بنائڻ ٿا، ان لاءِ حج واران چئن مهينن جو تعداد

اللَّهُ فَيُجَلُّونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ زِيِّنَ لَهُمْ سُوءَ أَعْمَالِهِمْ وَاللَّهُ

پرور ڪن، پوءِ حلال ڪن ٿا انهي کي جهن کي الله حرام ڪيو، سنڌن بد اعمالن سنڌن لاءِ سينگاري وٺي آهي، ۽ الله

لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ۝ يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَالَكُمْ

ڪافرن جي قوم کي هدايت نه ٿو ڏئي. اي مؤمنو! توهان کي ڇا ٿيو!

إِذَا قِيلَ لَكُمْ انْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَثَأَقَلَّتْكُمْ إِلَى الْأَرْضِ

جنهن وقت توهان کي چيو ويو ته الله جي راه ۾ توهان جهاد ڪريو (ان وقت) توهان ويهي رهيا،

أَرْضَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

ڇا توهان آخرت جي عيوض دنيا جي حياتي پسند ڪريو ٿا، پوءِ ناهي سامان دنيا جي حياتي جو

فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ ۝ إِلَّا تَنْفِرُوا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا

آخرت جي مقابلي ۾ مگر تعام ٿور ٿورو. جيڪڏهن توهان نه نڪتاه توهان کي سخت عذاب چڪايو ويندو،

وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ

۽ توهان جي عيوض ٻي قوم پيدا ڪئي ويندي ۽ توهان کي ڪنهن جو نقصان نه پهچائيندو، ۽ الله هر شيءِ

شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝ إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذَا أَخْرَجَهُ

تي قادر آهي. توهان جيڪڏهن رسول ۽ نبِي جي مدد نه ڪند پوءِ بيشڪ الله سندس مدد ڪندو، جنهن وقت رسول ۽ نبِي

الَّذِينَ كَفَرُوا أَثَانِي اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَايِ إِذْ يَقُولُ

کي ڪافرن هجرت ڪرائي، رسول ۽ نبِي ۽ ابوبڪر صديق ان وقت غار ٿور ۾ موجود هئا، ان وقت

لصاحبه لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ

رسول عربي پنهني اصحابي (الوحي صديق) کي فرمايو تون منهنجو انتظار ڏکو ڀيڻڪ الله اسان سان گڏ آهي، پر الله پنهجي رحمت ابوبڪر

عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَّمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا

صديق تي نازل فرمائي ۽ ان کي اهڙي لشڪر سان مضبوط بنايو جيڪو توهان نڌو ۽ الله تعاليٰ ڪافرن جي ڳالهه کي

السُّفْلَىٰ وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿۳۰﴾

هين ڪيو، ۽ پنهجي ڳالهه کي مٿي ڪيو، ۽ الله غالب حڪمت وارو آهي.

انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ

توهان خوشي سان گهران نڪرو يا ناخوشي سان ۽ توهان الله جي راه ۾ جهاد ڪريو پنهجي

فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿۳۱﴾

مالن ۽ جانين سان، اهو توهان لاءِ تمام بهتر آهي جيڪڏهن توهان ڄاڻو ٿا.

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَا تَبَعُوكَ وَلَكِنْ

جيڪڏهن ويجهي دولت ۽ سفر آسان هجي ها ته توهان سارا هي گڏ هجن ها، پر اسان کي

بَعْدَتْ عَلَيْهِمُ الشَّقَّةُ ۖ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَوْ اسْتَطَعْنَا

تڪليف وارو رستو ڏکيو پئجي ويو، ۽ جلدي الله جو قسم کڻند ته جيڪڏهن اسان کي

لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ

توفيق هجي ها ته توهان سان گڏ (جهالاڻي) نڪري ها، اهي پنهجي نفسن کي هلاڪ ڪن ٿا، الله ڄاڻي ٿو ته

إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿۳۲﴾ عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لِمَ أَذْنَتْ لَهُمْ

بيشڪ اهي ڪوٽرا آهن. الله تعاليٰ توهان کي درگزر فرمايو، توهان انهن کي ڇالاءِ اجازت

حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ ﴿۳۳﴾

ڏني (يعني انهن کي اجازت نه ڏنيو ها) ايسائين جو توهان لاءِ (انهن مان) سچا ظاهر ٿين ۽ توهان ڪوٽرا کي معلوم ڪريو ها.

لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ

۹ جيڪي ماڻهو الله ۽ قيامت تي ايمان آڻن ٿا اهي توهان کان اجازت نه ٿا وٺن

أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَاللَّهُ عَلَيْهِمْ

پنهجي مالن ۽ نفسن سان جهاد نه ڪرڻ جي ، ۽ الله پريهيزگارن

بِالْمُتَّقِينَ ۱۳۱ إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ

کي چاڻهندڙ آهن . اجازت نه فقط (جهاد نه ڪرڻ جي) اهي ماڻهو وٺن ٿا جيڪي

بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَسْرَتَا بَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ

الله ۽ قيامت تي ايمان نه ٿا آڻن ۽ سندن دليون ٽٽڪ ۾ آهن ، پوءِ اهي

فِي رَأْيِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ ۱۳۲ وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ

پنهجي شڪ ۾ پريشان آهن . جيڪڏهن اهي نڪرڻ جو ارادو رکن ها ته

لَا عَدُوَّ لَهُ عُدَّةٌ وَلَكِنْ كَرِهَ اللَّهُ انْبِعَاثَهُمْ

جهاد لاءِ ڪو سامان تيار ڪن ها ، پر الله انهن جي نڪرڻ کي ناپسند فرمايو

فَتَبَطَّهْمُ وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقَاعِدِينَ ۱۳۳

پوءِ اهي سُست ٿيا ۽ انهن کي چيو ويو ته توهان ويهي رهو (گهر ۾) ويهيندڙن سان گڏ.

لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا

جيڪڏهن اهي توهان سان نڪرن ها ته توهان ۾ افواه

وَلَا أَوْضَعُوا خِلَالَكُمْ يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ ۱۳۴ وَ

پکيڙي، توهان جي وچ ۾ فتنو پيدا ڪن ها ، ۽

فِيكُمْ سَمْعُونَ لَهُمْ ۱۳۵ وَاللَّهُ عَلَيْهِمُ بِالظَّالِمِينَ ۱۳۶

توهان جي وچ ۾ انهن جا جاسوس موجود آهن ، ۽ الله توهان جي ظالمن کي

لَقَدْ ابْتَغُوا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَلَّبُوا لَكَ الْأُمُورَ حَتَّىٰ

تحقيق هن کان اڳ ۾ به انهن فتنو پيدا ڪيو ۽ توهان لاءِ ڇڏيا هئا يا توڻ ايستائين جو

جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَرِهُونَّ ۖ وَمِنْهُمْ

حق آيو ۽ الله جو حڪم ظاهر ٿيو ۽ اهي ناپسند ڪندڙ آهن ۽ انهن مان

مَنْ يَقُولُ أَعْذَنُ لِي وَلَا تَفْتِنِي ۖ أَلَا فِي الْفِتْنَةِ

ڪي اهڙا آهن جيڪي چون ٿا ته اٽڪائي اجازت ڏي ۽ اسان کي فتني ۾ نه وجهه، خبردار فتني ۾ رته اهي پاڻ

سَقُطُوا ۚ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَكُ حِيطَةٌ ۖ بِالْكَافِرِينَ ۖ ۚ إِنَّ تُصِيبُكَ

ڪري پيا، ۽ بيشڪ جهنم ڪافرن کي گهرو ڪندڙ آهي ۰ جيڪڏهن توهان کي ٻي

حَسَنَةٌ تَسُوهُمْ ۚ وَإِنْ تُصِيبُكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ

پهچي ٿي ته انهن کي ٺي ويئي، ۽ جيڪڏهن توهان کي تڪليف پهچي ٿي، چون ٿا ته بيشڪ اسان پنهنجو

أَخَذْنَا أَمْرَنَا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ فَرِحُونَ ۖ ۚ

ڪم اڳ ۾ ئي درست ڪري ڇڏيو هو ۽ اهي خوشي سان موٽن ٿا (جهاد ۾ شريڪت کان سواءِ).

قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا ۚ هُوَ مَوْلَانَا ۚ

(سول عربي توهان فرمايو هرگز اسان کي تڪليف نه ٿي پهچي، سواءِ ان جيڪا الله لاسي ٿي ۽ اهو الله لاسي ٿي ۽ الله اسانجو مددگار آهي،

وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۚ ۚ قُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ

الله تعاليٰ تي مومنن کي توڪل رکڻ گهرجي ۰ رسول عربي توهان فرمايو ته توهان انتظار ڪريو توهان اسان لاءِ

بَنَاءَ إِلَّا أَحَدَى الْحُسَيْنَيْنِ ۖ وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ

سواءِ ٻن ڀلاين مان هڪ کي (فتح پي شهادت)، ۽ اسين (مسلمان) توهان لاءِ الله جي عذاب

أَنْ يُصِيبَكُمْ اللَّهُ ۖ بَعْدَ آيٍ مِنْ عِنْدِهِ أَوْ بِأَيْدِينَا ۚ

جو انتظار ڪريون ٿا جيڪو الله تعاليٰ توهان کي ڀاڻ ڪندو يا اسان جي هٿن ڪرائيندو،

فَتَرْبِصُوا إِنَّا مَعَكُمْ مُتَرَبِّصُونَ ﴿۵۲﴾ قُلْ أَنْفِقُوا طَوْعًا

پوءِ توهان انتظار ڪريو. بيشڪ اسان به توهان ساڳا انتظار ڪندڙ آهيون. رسولِ عربي توهان فرمايو اهي خوشيان

أَوْ كَرِهًا لَّنْ يُتَقَبَّلَ مِنْكُمْ إِنَّكُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا

يا ناخوشي سان خرچ ڪن ليڪن هرگز انهن جو خرچ ڪرڻ قبول نه ڪيو ويندو. (ان لاءِ ته) بيشڪ اها گنهگار

فَاسِقِينَ ﴿۵۳﴾ وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَتُهُمْ إِلَّا

قوم آهي. ۰ ۽ خرچ قبول نه ٿيڻ جو سبب هي آهي ته

أَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ

بيشڪ انهن الله ۽ الله جي رسول جو انڪار ڪيو ۽ اهي نه ٿا ادا ڪن نماز

إِلَّا وَهُمْ كُسَالَىٰ وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَرِهُونَ ﴿۵۴﴾

مگر سُستي سان ۽ نه ٿا خرچ ڪن اهي (الله جي راهي) مگر مجبوريءَ کان.

فَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ

پوءِ توهان کي عجب ۾ نوجهي سندن مال ۽ اولاد جي گهڻائي، ۽ الله ارادو فرمائي ٿو ته انهن (ڪافرن) کي

بِهَافٍ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿۵۵﴾

سندن مال ۽ اولاد ذريعي دنيا جي حياتيءَ ۾ عذاب چڪائي چوڻه اهي ڪفر ڪندڙ آهن.

وَيَخْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنْكُمْ وَمَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَكِنَّهُمْ

۽ الله جاقسم ڪن ٿا ته بيشڪ اهي (ڪافر) توهان (مسلمان) مان آهن، حالانڪ اهي توهان مانا آهن پر اهي

قَوْمٌ يَفْرَقُونَ ﴿۵۶﴾ لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأًا أَوْ مَغْرَبًا أَوْ مُدَّ خَلًّا

بُزْدل ماڻهو آهن. جيڪڏهن انهن کي پناهه جي جاءِ يا غار يا لڪڻ جي جاءِ ملين ته

لَوَلَوْ أَلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُونَ ﴿۵۷﴾ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَلْمِزُكَ

اوڏنهن پيچي ۾ اهي دير ٿي نه ٿا ڪن. ۰ ۽ انهن مان ڪي اهڙا آهن جيڪي توهان تي

فِي الصَّدَقَاتِ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِنْ لَمْ يُعْطُوا

مال غنيمت جي تقسيم ۾ لڙام هئڻ تاءِ پوءِ جيڪڏهن کين مال غنيمت ڏجي تڏهن راضي ٿين تاءِ جيڪڏهن نه تڏهن نوحسب نه

منها اِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ ﴿٥٨﴾ وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ

ان وقت اهي (توهان کان) ناراض ٿين ٿا ۽ جيڪڏهن اهي راضي ٿين هاجيڪر الله ۽ الله جي رسول انهن کي

وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ

عطا ڪيو، ۽ ائين چون هئا ته الله اسان لاءِ ڪافي آهي، جلدي اسان کي الله ۽ الله جو رسول پنهنجي

وَرَسُولُهُ إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ ﴿٥٩﴾ إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ

فضل ساعطا ڪندو، بيشڪ اسان الله سان محبت رکندڙ آهيون. زڪوة جا حقدار ڪه فقير آهن

وَالْمَسْكِينِ وَالْعَمِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي

۽ مسڪين آهن ۽ عاملن زڪوة آهن ۽ اسلام ڏانهن رغبت ڪندڙ آهن ۽ پاڻها

الرِّقَابِ وَالْغُرَمِيِّنَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةٌ

آهن ۽ قرضي آهن ۽ مجاهد آهن ۽ مسافر آهن، اهي (ماڻهو) مقرر ڪيل آهن

مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾ وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤْذُونَ

الله جي طرفان، ۽ الله ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهي، ۽ ڪي ماڻهو الله جي رسول کي ايڏائڻ ٿا

النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ أَذْنٌ طُفْلٌ أَذْنٌ خَيْرٌ لَّكُمْ يُؤْمِنُ

۽ چون ٿا ته رسول عربي هر ڳالهه کي تسليم ڪري ٿو، توهان فرمايو ڳالهه تسليم ڪرڻ توهان لاءِ بهتر آهي، رسول عربي

بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةً لِّلَّذِينَ آمَنُوا

الله تي ايمان آڻي ٿو ۽ صحابه ڪرام تي پڻ وسو ڪري ٿو ۽ پاڻ ڪريم توهان مان مؤمنن لاءِ

مِّنْكُمْ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦١﴾

رحمت آهن، ۽ جيڪي ماڻهو الله جي رسول کي ايڏائڻ ٿا انهن لاءِ دردناڪ عذاب آهي.

۲۹۴

يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيَرْضَوْكُمْ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَنْ

اهي (منافق) الله جاقسم ڪئي توهان کي راضي ڪن ٿا، ۽ الله ۽ الله جو رسول وڌيڪ حقدار آهي

يَرْضَوْهُ إِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿١٢﴾ أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مِنْ يَحَادِدِ

جوان کي راضي ڪن جيڪڏهن اهي مؤمن آهن ۽ اهي نٿا ڄاڻن ته پيشڪ جيڪو ماڻهو الله ۽

اللَّهُ وَرَسُولُهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا ذَلِكَ

الله جي رسول جي بي فرمائي ڪري ٿو پوءِ بيشڪ ان (جو) باهه جهنم جي آهي ان ۾ هميشه رهندو، اها ئي

الْخِزْيُ الْعَظِيمُ ﴿١٣﴾ يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ أَنْ تُنْزَلَ عَلَيْهِمْ

وڏي خوارِي آهي. منافق ڏهن ٿا ته متان انهن لاءِ ڪا سورت نازل ٿئي

سُورَةٌ تُنَبِّئُهُمْ بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ اسْتَهِزْءُ وَاِنَّ اللَّهَ

جيڪا سندن دل جا راز ظاهر ڪري، رسول عربي توهان فرمايو ٿي توهان مذاڪرو، بيشڪ الله تعاليٰ

مُخْرِجٌ مَّا تَحْذَرُونَ ﴿١٤﴾ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا

انهي کي ظاهر ڪندڙ آهي جهن کان توڻا ڄوڻا. ۽ جيڪڏهن توهان انهن کان پڇيندا ته اهي ضرور چوڻدا،

كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ

اسين فقط مذاق ۾ چئون ٿا، رسول عربي توهان فرمايو ٿا توهان الله ۽ الله جي قرآن ۽ الله جي

تَسْتَهْزِءُونَ ﴿١٥﴾ لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ

رسول سان مذاق ڪريو ٿا، توهان عذر پيش نه ڪريو، تحقيق توهان ايمان آڻي کان پوءِ ڪفر ڪيو،

إِنْ نَعْفُ عَنْ طَآئِفَةٍ مِّنْكُمْ نُعَذِّبُ طَآئِفَةً بِأَنَّهُمْ

جيڪڏهن توهان مان ڪن ماڻهن کي اسين معاف ڪريون ته به ڪن ماڻهن تي عذاب ڪندا اسين اهي

كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿١٦﴾ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَتُ بَعْضُهُمْ

سڀيان جو بيشڪ اهي ڏوهاري آهن. منافق مرد ۽ منافق عورتون پنهنجا

مَنْ بَعْضُ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ

پارٹ ۳۲، (امی) بُرن کمن جو چون تا ۴ چگن کمن کان

الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ

روکین تا ۴ بخیلی کن تا، انهن (منافق) اللہ کی وسارویو اللہ انهن کی نظر انداز کیو، بیشک

الْمُنْفِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿۶۷﴾ وَعَدَ اللَّهُ الْمُنْفِقِينَ وَ

امی منافق ی گنمگار آهن . اللہ تعالیٰ منافق مردن ۴

الْمُنْفِقَاتِ وَالْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ط

منافق عورتون ۴ کافرن سان، باہر جہنم جو وعدہ کیو امی جہنم میں ہمیشہ رہند،

هِيَ حَسْبُهُمْ وَلَعَنَهُمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿۶۸﴾

جہنم انهن (کافی امی)، اللہ کین بنفجی رحمت کان پری کیو امی، ۴ انهن لاء ہمیشہ جو عذاب امی .

كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَ أَكْثَرَ

یعنی انهن ماٹھن وانگر جیسی انهن کان اگ پر تی گذریا جیسی قوت ۴ مال ۴ اولاد

أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا فَاسْتَمْتَعُوا بِخَلْقِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُمْ

میر توہان کان زیادہ ہٹا، پوء انهن پنہنجی پاگئی مان فائدہ ورتو پوء توہان بہ پنہنجی پاگئی مان

بِخَلْقِكُمْ كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخَلْقِهِمْ

فائدہ ورتو جیئن توہان کان اگین ماٹھن پنہنجی پاگئی مان فائدہ ورتو (مطلبہ نیکی جو ثواب ۴ برائی جو بدلہ دے تو نہیں دے)

وَخَضْتُمْ كَالَّذِي خَاضُوا أُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي

۴ توہان بہ پلے مذاق کریو جیسک توہا کان اگین مذاق کئی، انهن ماٹھن جا دنیا ۴ آخرت ۴

الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْخَسِرُونَ ﴿۶۹﴾ أَلَمْ يَأْتِهِمْ

عمل ضایع تیا ، ۴ امی ی نقصان وامل آهن چا انهن وقت خبر نہ

نَبَأُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَشُعُودٌ وَقَوْمُ

پهتي انهن ماڻهن جي جيڪي کان اڳ ۾ ٿي گذريا، يعني قوم نوح جي، عاد ۽ ثمود جي، ۽ قوم

إِبْرَاهِيمَ وَأَصْحَابُ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَاتِ أَتَتْهُمُ رُسُلُهُمْ

ابراهيم جي ۽ قوم له شعيب جي ۽ قوم له لوط جي، انهن (سڀني) وقت سندن

بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ

رسولن معجز آندا، پر ۽ الله جوشان ناهي جو انهن تي ظلم ڪري پر اهي پنهنجي نفسن تي پاڻ

يُظْلِمُونَ ۝ وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ

ظلم ڪندا هئا. ۽ مؤمن مرد ۽ مؤمن عورتون پنهنجا پاڻ ۾ هڪ ٻئي جا

بَعْضُ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ

خير خواه آهن، (اهي) چئن ڪمن جو حڪم ڪن ٿا ۽ ٻن ڪمن کان روڪين ٿا

وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ

۽ نماز پڙهن ٿا ۽ زڪوة ڏين ٿا ۽ الله ۽ الله جي رسول جي

وَرَسُولَهُ ۝ أُولَٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ ۝ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝

فومانبرداري ڪن ٿا، انهن مؤمنن تي جلد ۽ الله پنهنجي باجه ڪندو، بيشڪ الله غالب حڪمت وارو آهي.

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا

الله تعاليٰ باغن جو وعدو فرمايو مؤمن مردن ۽ مؤمن عورتن سان، جن جي هيٺان

الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسْكِنٌ طَيِّبٌ فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ ۝

نهران وهنديون اهي انهن ۾ هميشه رهندا، (انهن لاءِ) بهشت جي باغن ۾ بهترين محل هوندا،

وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ۝ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝

۽ الله جي باجه (انهن سڀني نعمتن کان) وڌيڪ آهي، اها اها تمام وڏي ڪاميابي آهي.

۝

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ

اي رسول عربي توهان ڪافرن ۽ منافقن سان جهاد ڪريو ۽ انهن تي سختي ڪريو،

وَمَا أُوْلَئِهِمْ جَهَنَّمُ وَيُسَّ الْمَصِيرُ ۝ يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا

۽ سندن جاءِ جهنم آهي، ۽ سندن واپسي جي جاءِ تمام خراب آهي. الله جو قسم ڪئي (منافق) چون ٿا اٿسائين نڙجيو

وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَهُمْ

آهي حالانڪ تحقيق انهن ڪفر جو ڪلمو چيو آهي ۽ انهن اسلام آڻڻ کان پوءِ بد ڪفر ڪيو آهي ۽ انهن اهو ارادو

بَسَّالْمُ يَنَالُوا وَمَا نَقَمُوا إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ

ڪيو جنهن کي پورو ڪري ڏسڻ لاءِ الله ۽ الله جي رسول انهن کي مال غنيمت ڏيڻ لاءِ ڪيو ان کي اهي عيب

فَضْلِهِ فَإِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا لَهُمْ وَإِنْ يَتَوَلَّوْا

ڏس سگهجن، پوءِ جيڪڏهن اهي توبه تائب ٿين ته انهن لاءِ بهتر آهي، ۽ جيڪڏهن انهن ڦيرائين ٿا

يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ عَذَابًا أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ

ته الله تعاليٰ دنيا ۽ آخرت ۾ انهن تي دردناڪ عذاب ڪندو، ۽ انهن لاءِ

فِي الْأَرْضِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ۝ وَمِنْهُمْ مَّنْ عٰهَدَ اللّٰهَ لَئِنْ

زمين ۾ ڪوبه حمايتي ۽ مددگار ناهي ۽ انهن مان ڪجهه اهڙا آهن جن الله سان وعدو ڪيو ته

أَتَيْنَا مِنْ فَضْلِهِ لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَكُونَنَّ مِنَ الصّٰلِحِينَ ۝

جيڪڏهن اسان کي الله پنهنجي فضل سان (رزق) ڏنو ته اسين ضرور خير اٿڪنداسين ۽ ضرور اسين صالحن مان ٿينداسين.

فَلَمَّا أَتَاهُمْ مِنْ فَضْلِهِ بَخِلُوا بِهِ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُّعْرِضُونَ ۝

پوءِ جڏهن الله انهن کي پنهنجي فضل سان نوازيو ته انهن بخل ڪيو ۽ انهن موري انڪار ڪيا ٿيون.

فَأَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ إِلَى يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ بِمَا

پوءِ الله قيامت تائين انهن جي دلين ۾ منافقي وڌي انهي سببان

أَخْلَفُوا اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ وَبَغَاكَانُوا يَكْذِبُونَ ۝ أَلَمْ

جو انهن الله سان ڪيل واعدن جي مخالفت ڪئي ۽ انهي سببان جو ڪوڙ ڳالهائيندا هئا . ڇا اهي نه ٿا

يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَأَنَّ اللَّهَ عَلَّامُ

ڄاڻن ته بيشڪ الله سندن ظاهري ۽ باطني ڳالهائون ڄاڻي ٿو . ۽ بيشڪ الله غيب جي ڳالهين کي خوب

الْغُيُوبِ ۝ الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

ڄاڻندڙ آهي . اهي ماڻهو جيڪي مؤمنن تي سندن ڪيل خيرات تي الزام

فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ

مٿن ٿا حالانڪ مؤمنن ودي ڪوشش سان انهي ولڪيت کي، حاصل ڪيو

فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

پوءِ اهي (منافق) مؤمنن سان مذاق ڪن ٿا، الله انهن کي مذاق جي جزا ڏيندو ۽ انهن لاءِ سخت عذاب آهي .

اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً

توهان انهن (منافقن) لاءِ بخشش طلب ڪريو يا نه ڪريو، جيڪڏهن توهان انهن لاءِ ستر دفعا بخشش طلب ڪندا

فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاللَّهُ

نه الله انهن کي بخش نه ڪندو، بخشش نه ٿيڻ جو سبب هي آهي ته بيشڪ انهن الله ۽ الله جي رسول جو انڪار ڪيو، ۽ الله

لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ۝ فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ

گمنگار قومن کي هدايت نه ٿي ٿو ڏي . اهي پوئتي رهندڙ (جنگ تبوڪ کان) خوش ٿيا جو

خَلَفَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ

اهي رسول عربي سان جهاد ۾ شريڪ نه ٿيا ۽ انهن کي الله جي راه ۾ پنهنجي مالن ۽ نفسن سان جهاد

فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ

ڪرڻ نه ٿو وڃي ۽ پاڻ ۾ هڪ ٻئي کي چون ٿا ته گرمي ۾ (جهاد لاءِ) نه نڪرو، رسول عربي توهان کي فرمايو جهنم جي باه

حَرَّاءَ لَوْ كَانُوا يَعْقِلُونَ ﴿١١﴾ فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا

تلاءم ٿيڻ ڪري، ڪاش اهي سمجهن ها. پوءِ انهن کي گھرجي تورو روئين ۽ گھڻو روين،

جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٢﴾ فَإِنْ رَجَعْتَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ

اها سندن بد اعمالن جي جزا آهي. پوءِ جيڪڏهن اي حبيب، الله توهان کي انهن مان ڪنهن ٿوري

مِنْهُمْ فَاسْتَأْذِنُوكَ لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا

ٿانهن واپس ڪري، پوءِ اهي توهان سان اڃا اڌ نڪرڻ جي اجازت وٺن، پوءِ توهان فرمايو، توهان ڪڏهن به مون سان گڏ نڪرڻ نه ٿا سگهجن

وَلَنْ تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْفُجُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ

۽ توهان ڪڏهن به مون سان گڏ دشمن کي قتل نه ڪريو، بيشڪ توهان ويهن ڀيرا پهرئين دفعي به راضي ٿيا

فَاقْعُدُوا مَعَ الْخُلَفَاءِ ﴿١٣﴾ وَلَا تَصِلْ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا

پوءِ (هاڻي به) توهان ٻارن ۽ زالن پيچڙو وٺڻ ساڳو وهي رهو، توهان اي رسول جي ڪڏهن به انهن مان ڪنهن جي نماز جنازه نه پڙهو

وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ

۽ نه ڪنهن جي قبر تي (بخشش لاءِ) بيٺو، بيشڪ انهن الله ۽ الله جي رسول جو انڪار ڪيو، ۽ انهي حالت ۾ مئا

فَاسِقُونَ ﴿١٤﴾ وَلَا تَعْجَبْ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ

جواهي ٿي ڪافرو هئا. پوءِ توهان کي انهن جا مال ۽ اولاد حيرت ۾ نه وجهن، الله تعاليٰ ارادو فرمايو ٿو

أَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿١٥﴾ وَإِذَا

نه ڪن انهن سان عذاب ڪري دنيا ۾ ۽ سندن ساهه ڪڍڻ جي حالت ۾ نڪرندو. ۽ جڏهن

أُنزِلَتْ سُورَةٌ أَنْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَأْذَنَكَ

سورة نازل ڪئي وئي ته الله تعاليٰ تي ايمان آڻيو ۽ سندن پياري حبيب سان گڏ جهاد ڪريو ته انهن مان وڌا

أُولَاطِلُولٍ مِنْهُمْ وَقَالُوا أَذُرْنَا نَكُنْ مَعَ الْقُعْدِيِّنَ ﴿١٦﴾

ماڻهو توهان کان اجازت وٺن ٿا ۽ (اٿين) چون ٿا ته اسان کي عورتن، ٻارن ۽ معذورن سان گڏ ڇڏي ڏيو.

رَضُوا بِأَن يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ

اهي گهرم ويهندڙن سان گڏ ويهند ۽ راضي ٿيا ۽ انهي سببان سنڌ دين تي مهر لڳائي وئي پوءِ اهي

لَا يَفْقَهُونَ ۝۸۷ لَكِنَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ

ڪجهه نٿا سمجهن، پر الله جي رسول جهاد ڪئي ۽ صحابه ڪو به پاڻ ڪنهن سان گڏ

جَهْدٌ وَأَبَا مَوَالِيهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَأُولَئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ ۝۸۸

پنهجن مالن ۽ نفسن سان جهاد ڪئي، ۽ اهي اهي آهن جن لاءِ دنيا ۽ آخرت ۾ نفعو آهي،

وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝۸۹ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ

۽ اهي پڻ ڪامياب آهن. الله تعاليٰ انهن لاءِ باغ تيار ڪيا آهن جن جي هيٺان

تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝۹۰ وَجَاءَ

نهرن ۽ هن ٿيون، اهي هميشه بهشت ۾ هوندا، اها تمام وڏي ڪاميابي آهي. ۽ بهلا ڪندڙ

الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِينَ

بهراري ۽ ڄامائو انهي لاءِ آيت انهن کي (جهاد نڪرڻ جي) اجازت ڏني وڃي ۽ جهاد کان اهي مائٽو وينا جن

كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ

الله ۽ الله جي رسول کي ڪوڙو سمجهيو، انهن ڪفر ڪندڙن کي جلدي دردناڪ

عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝۹۱ لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا

عذاب پهچندو. ۽ مريضن ۽ سڪين

عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يَنْفِقُونَ حَرْجٌ إِذَا نَصَحُوا اللَّهَ

تي ڪوڙو ڪونهي (انهن کي جهاد ۾ شريڪ نڪرڻ جي ميار ناهي) جڏهن ته اهي الله ۽ الله جي رسول

وَرَسُولِهِ طَاعًا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلِ اللَّهِ غُفُورٌ رَحِيمٌ ۝۹۲

جو حڪم مڃن ٿا، (۽ اهنن) نيڪو ڪارن تي ڪا به پڪڙ ناهي، ۽ الله بخشنده ۽ مهربان آهي.

وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا أَجِدُ

۹۱ ۹۰ ۸۹ ۸۸ ۸۷ ۸۶ ۸۵ ۸۴ ۸۳ ۸۲ ۸۱ ۸۰ ۷۹ ۷۸ ۷۷ ۷۶ ۷۵ ۷۴ ۷۳ ۷۲ ۷۱ ۷۰ ۶۹ ۶۸ ۶۷ ۶۶ ۶۵ ۶۴ ۶۳ ۶۲ ۶۱ ۶۰ ۵۹ ۵۸ ۵۷ ۵۶ ۵۵ ۵۴ ۵۳ ۵۲ ۵۱ ۵۰ ۴۹ ۴۸ ۴۷ ۴۶ ۴۵ ۴۴ ۴۳ ۴۲ ۴۱ ۴۰ ۳۹ ۳۸ ۳۷ ۳۶ ۳۵ ۳۴ ۳۳ ۳۲ ۳۱ ۳۰ ۲۹ ۲۸ ۲۷ ۲۶ ۲۵ ۲۴ ۲۳ ۲۲ ۲۱ ۲۰ ۱۹ ۱۸ ۱۷ ۱۶ ۱۵ ۱۴ ۱۳ ۱۲ ۱۱ ۱۰ ۹ ۸ ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ

وَت (جهاد لاء) سوارى جو بند و بست ناهي، (پوء اهي ماڻهو) توهان وٽان واپس ٿين ٿا ۽ مسڪيني جي

حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يُنْفِقُونَ ۹۲ إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ

ارمان سببان سندن اکين مان ڳوڙها وهن ٿا. پڪڙ ته فقط انهن ماڻهن تي آهي جيڪي

يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَاءُ رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا

توهان کان اجازت طلب ڪن ٿا حالانڪ اهي شاهوڪار آهن، انهن کي وڻي ٿو ته اهي پوئتي رهندڙن

مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۹۳

سان گڏ رهن، ۽ الله تعاليٰ انهن جي دليين تي مهر هڻي (آهي) پوءِ اهي نه ڄاڻن سمجهن.

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُلْ لَا تَعْتَذِرُوا

۹۴ ۹۳ ۹۲ ۹۱ ۹۰ ۸۹ ۸۸ ۸۷ ۸۶ ۸۵ ۸۴ ۸۳ ۸۲ ۸۱ ۸۰ ۷۹ ۷۸ ۷۷ ۷۶ ۷۵ ۷۴ ۷۳ ۷۲ ۷۱ ۷۰ ۶۹ ۶۸ ۶۷ ۶۶ ۶۵ ۶۴ ۶۳ ۶۲ ۶۱ ۶۰ ۵۹ ۵۸ ۵۷ ۵۶ ۵۵ ۵۴ ۵۳ ۵۲ ۵۱ ۵۰ ۴۹ ۴۸ ۴۷ ۴۶ ۴۵ ۴۴ ۴۳ ۴۲ ۴۱ ۴۰ ۳۹ ۳۸ ۳۷ ۳۶ ۳۵ ۳۴ ۳۳ ۳۲ ۳۱ ۳۰ ۲۹ ۲۸ ۲۷ ۲۶ ۲۵ ۲۴ ۲۳ ۲۲ ۲۱ ۲۰ ۱۹ ۱۸ ۱۷ ۱۶ ۱۵ ۱۴ ۱۳ ۱۲ ۱۱ ۱۰ ۹ ۸ ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

لَنْ تُؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَأَ اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ

پيش نه ڪريو، اسين ڪڏهن به توهان کي سچو نه ٿا سمجهون، ڇاڪاڻ ته الله تعاليٰ توهان جو خبر وٺائي ٿو ۽ اهي به ڏسي ٿو

عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ

۹۵ ۹۴ ۹۳ ۹۲ ۹۱ ۹۰ ۸۹ ۸۸ ۸۷ ۸۶ ۸۵ ۸۴ ۸۳ ۸۲ ۸۱ ۸۰ ۷۹ ۷۸ ۷۷ ۷۶ ۷۵ ۷۴ ۷۳ ۷۲ ۷۱ ۷۰ ۶۹ ۶۸ ۶۷ ۶۶ ۶۵ ۶۴ ۶۳ ۶۲ ۶۱ ۶۰ ۵۹ ۵۸ ۵۷ ۵۶ ۵۵ ۵۴ ۵۳ ۵۲ ۵۱ ۵۰ ۴۹ ۴۸ ۴۷ ۴۶ ۴۵ ۴۴ ۴۳ ۴۲ ۴۱ ۴۰ ۳۹ ۳۸ ۳۷ ۳۶ ۳۵ ۳۴ ۳۳ ۳۲ ۳۱ ۳۰ ۲۹ ۲۸ ۲۷ ۲۶ ۲۵ ۲۴ ۲۳ ۲۲ ۲۱ ۲۰ ۱۹ ۱۸ ۱۷ ۱۶ ۱۵ ۱۴ ۱۳ ۱۲ ۱۱ ۱۰ ۹ ۸ ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

۹۶ ۹۵ ۹۴ ۹۳ ۹۲ ۹۱ ۹۰ ۸۹ ۸۸ ۸۷ ۸۶ ۸۵ ۸۴ ۸۳ ۸۲ ۸۱ ۸۰ ۷۹ ۷۸ ۷۷ ۷۶ ۷۵ ۷۴ ۷۳ ۷۲ ۷۱ ۷۰ ۶۹ ۶۸ ۶۷ ۶۶ ۶۵ ۶۴ ۶۳ ۶۲ ۶۱ ۶۰ ۵۹ ۵۸ ۵۷ ۵۶ ۵۵ ۵۴ ۵۳ ۵۲ ۵۱ ۵۰ ۴۹ ۴۸ ۴۷ ۴۶ ۴۵ ۴۴ ۴۳ ۴۲ ۴۱ ۴۰ ۳۹ ۳۸ ۳۷ ۳۶ ۳۵ ۳۴ ۳۳ ۳۲ ۳۱ ۳۰ ۲۹ ۲۸ ۲۷ ۲۶ ۲۵ ۲۴ ۲۳ ۲۲ ۲۱ ۲۰ ۱۹ ۱۸ ۱۷ ۱۶ ۱۵ ۱۴ ۱۳ ۱۲ ۱۱ ۱۰ ۹ ۸ ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۹۷ سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ

توهان کي توهان جي عملن جي ڄڻا ڏيندو. ۹۸ ۹۷ ۹۶ ۹۵ ۹۴ ۹۳ ۹۲ ۹۱ ۹۰ ۸۹ ۸۸ ۸۷ ۸۶ ۸۵ ۸۴ ۸۳ ۸۲ ۸۱ ۸۰ ۷۹ ۷۸ ۷۷ ۷۶ ۷۵ ۷۴ ۷۳ ۷۲ ۷۱ ۷۰ ۶۹ ۶۸ ۶۷ ۶۶ ۶۵ ۶۴ ۶۳ ۶۲ ۶۱ ۶۰ ۵۹ ۵۸ ۵۷ ۵۶ ۵۵ ۵۴ ۵۳ ۵۲ ۵۱ ۵۰ ۴۹ ۴۸ ۴۷ ۴۶ ۴۵ ۴۴ ۴۳ ۴۲ ۴۱ ۴۰ ۳۹ ۳۸ ۳۷ ۳۶ ۳۵ ۳۴ ۳۳ ۳۲ ۳۱ ۳۰ ۲۹ ۲۸ ۲۷ ۲۶ ۲۵ ۲۴ ۲۳ ۲۲ ۲۱ ۲۰ ۱۹ ۱۸ ۱۷ ۱۶ ۱۵ ۱۴ ۱۳ ۱۲ ۱۱ ۱۰ ۹ ۸ ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لَتَعَرَّضُوا عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ ۹۸

۹۹ ۹۸ ۹۷ ۹۶ ۹۵ ۹۴ ۹۳ ۹۲ ۹۱ ۹۰ ۸۹ ۸۸ ۸۷ ۸۶ ۸۵ ۸۴ ۸۳ ۸۲ ۸۱ ۸۰ ۷۹ ۷۸ ۷۷ ۷۶ ۷۵ ۷۴ ۷۳ ۷۲ ۷۱ ۷۰ ۶۹ ۶۸ ۶۷ ۶۶ ۶۵ ۶۴ ۶۳ ۶۲ ۶۱ ۶۰ ۵۹ ۵۸ ۵۷ ۵۶ ۵۵ ۵۴ ۵۳ ۵۲ ۵۱ ۵۰ ۴۹ ۴۸ ۴۷ ۴۶ ۴۵ ۴۴ ۴۳ ۴۲ ۴۱ ۴۰ ۳۹ ۳۸ ۳۷ ۳۶ ۳۵ ۳۴ ۳۳ ۳۲ ۳۱ ۳۰ ۲۹ ۲۸ ۲۷ ۲۶ ۲۵ ۲۴ ۲۳ ۲۲ ۲۱ ۲۰ ۱۹ ۱۸ ۱۷ ۱۶ ۱۵ ۱۴ ۱۳ ۱۲ ۱۱ ۱۰ ۹ ۸ ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

۱۰۰ ۹۹ ۹۸ ۹۷ ۹۶ ۹۵ ۹۴ ۹۳ ۹۲ ۹۱ ۹۰ ۸۹ ۸۸ ۸۷ ۸۶ ۸۵ ۸۴ ۸۳ ۸۲ ۸۱ ۸۰ ۷۹ ۷۸ ۷۷ ۷۶ ۷۵ ۷۴ ۷۳ ۷۲ ۷۱ ۷۰ ۶۹ ۶۸ ۶۷ ۶۶ ۶۵ ۶۴ ۶۳ ۶۲ ۶۱ ۶۰ ۵۹ ۵۸ ۵۷ ۵۶ ۵۵ ۵۴ ۵۳ ۵۲ ۵۱ ۵۰ ۴۹ ۴۸ ۴۷ ۴۶ ۴۵ ۴۴ ۴۳ ۴۲ ۴۱ ۴۰ ۳۹ ۳۸ ۳۷ ۳۶ ۳۵ ۳۴ ۳۳ ۳۲ ۳۱ ۳۰ ۲۹ ۲۸ ۲۷ ۲۶ ۲۵ ۲۴ ۲۳ ۲۲ ۲۱ ۲۰ ۱۹ ۱۸ ۱۷ ۱۶ ۱۵ ۱۴ ۱۳ ۱۲ ۱۱ ۱۰ ۹ ۸ ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

۱۰۱ ۱۰۰ ۹۹ ۹۸ ۹۷ ۹۶ ۹۵ ۹۴ ۹۳ ۹۲ ۹۱ ۹۰ ۸۹ ۸۸ ۸۷ ۸۶ ۸۵ ۸۴ ۸۳ ۸۲ ۸۱ ۸۰ ۷۹ ۷۸ ۷۷ ۷۶ ۷۵ ۷۴ ۷۳ ۷۲ ۷۱ ۷۰ ۶۹ ۶۸ ۶۷ ۶۶ ۶۵ ۶۴ ۶۳ ۶۲ ۶۱ ۶۰ ۵۹ ۵۸ ۵۷ ۵۶ ۵۵ ۵۴ ۵۳ ۵۲ ۵۱ ۵۰ ۴۹ ۴۸ ۴۷ ۴۶ ۴۵ ۴۴ ۴۳ ۴۲ ۴۱ ۴۰ ۳۹ ۳۸ ۳۷ ۳۶ ۳۵ ۳۴ ۳۳ ۳۲ ۳۱ ۳۰ ۲۹ ۲۸ ۲۷ ۲۶ ۲۵ ۲۴ ۲۳ ۲۲ ۲۱ ۲۰ ۱۹ ۱۸ ۱۷ ۱۶ ۱۵ ۱۴ ۱۳ ۱۲ ۱۱ ۱۰ ۹ ۸ ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱